

KS. ANDRZEJ KWAŚNIEWSKI

**KS. PROF. DR HAB. DANIEL OLSZEWSKI (1934-2015)
– BIOGRAM ORAZ BIBLIOGRAFIA
PODMIOTOWA I PRZEDMIOTWA**

Daniel Olszewski urodził się dnia 5 września 1934 r. w Wolicy koło Jędrzejowa jako syn Piotra i Zofii z domu Stępień. Rodzice prowadzili gospodarstwo rolne i posiadali młyn. Pochodził z parafii Jędrzejów, w której żył i zmarł w XIII wieku bł. Wincenty Kadłubek. Z parafią, w której została zredagowana *Kronika polska*, związane było wczesne życie religijne przyszłego historyka Kościoła. W dniu 1 września 1935 r. został ochrzczony w kościele Świętej Trójcy w Jędrzejowie (nr aktu 205). Po utworzeniu przez bp. Czesława Kaczmarka parafii w Jasionnej (1949 r.) miejscowość Wolica weszła w skład okręgu nowej parafii Jasionna. W latach 1941-1946 uczęszczał do Szkoły Podstawowej w Rakowie koło Jędrzejowa, następnie kontynuował naukę w Szkole Podstawowej nr 1 w Jędrzejowie (1946-1948). W latach 1948-1951 kształcił się w Liceum Ogólnokształcącym w Jędrzejowie. Po uzyskaniu matury przez rok pracował w młynie rodziców.

Dnia 11 września 1952 r. wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Kielcach. W latach 1952-1958 odbył sześcioletnie studia teologiczne. Przyjął kolejno: tonsurę (16 X 1954) ostiariat i lektorat (17 X 1954), egzorcystat i akolitat (30 X 1955), subdiakonat (30 I 1957), diakonat (6 II 1957). Święcenia kapłańskie otrzymał z rąk ks. bp. Czesława Kaczmarka w dniu 31 maja 1958 r. w Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Młodzawach. W latach 1958-1961 pracował jako wikariusz w parafii Pilica. W 1961 r. decyzją ks. bp. Czesława Kaczmarka został skierowany na studia historyczne na Wydziale Nauk Humanistycznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, zakończone w roku 1966 uzyskaniem dyplomu magistra w zakresie historii. Tytuł pracy magisterskiej: „Struktura duchowieństwa

parafialnego w archidiakonacie kurzelowskim w początkach XVI wieku". Promotorem pracy magisterskiej był prof. Jerzy Kłoczowski.

Po zakończeniu studiów pracował przez trzy lata (1966-69) w duszpasterstwie akademickim w Kielcach. Od czerwca 1969 do sierpnia 1973 roku korzystał z urlopu naukowego. W tym czasie przygotował i obronił rozprawę doktorską. Od lat sześćdziesiątych XX wieku prowadził badania historyczne nad duchowieństwem diecezji kieleckiej pierwszej połowy XIX wieku. Badania prowadzone na źródłach wytworzonych przez Konsystorz Generalny Kielecki były pionierską pracą naukową, która ukazała wartość źródeł i możliwości koncepcyjne przedstawiania uzyskanej wiedzy. Metody zastosowane do badań nawiązywały do prac badawczych prowadzonych w Pracowni Badań Struktur Społecznych Instytutu Historii PAN w Warszawie. Tytuł naukowy doktora nauk humanistycznych uzyskał w dniu 5 grudnia 1972 r. na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego; promotorem rozprawy doktorskiej był prof. Stefan Kieniewicz. Temat pracy związany był z badaniami nad duchowieństwem diecezji kielecko-krakowskiej. Praca została opublikowana w 1974 r. pod tytułem: *Struktura społeczna duchowieństwa diecezji kielecko-krakowskiej (1835-1864)*. Dnia 31 sierpnia 1973 r. został mianowany przez bp. Jana Jaroszewicza profesorem historii Kościoła w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach. Prowadzone przez 37 lat wykłady historii Kościoła zaowocowały opracowaniem syntetycznego podręcznika *Dzieje chrześcijaństwa w zarysie*, który został czterokrotnie wydany.

Od roku 1970 współpracował z Instytutem Geografii Historycznej Kościoła w Polsce przy Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Od roku 1971 podjął współpracę z Instytutem Tomistycznym oo. Dominikanów w Warszawie. Szczególnie owocne okazały się prace w instytucie tomistycznym – umożliwiły przeprowadzenie kwerendy dotyczącej polskiej kultury religijnej. Znajomość metod badawczych stosowanych w zachodnich ośrodkach uzyskał dzięki przyznawanym kilkakrotnie zagranicznym stypendiom naukowym. W 1975 r. otrzymał półroczne stypendium naukowe w Paryżu, również półroczne stypendium w 1978 r. w Wiedniu, ponadto w 1980 r. przebywał kilka tygodni w Rzymie. Najbardziej owocne okazało się stypendium umożliwiająca roczny pobyt (1981-1982) w środowisku Uniwersytetu Katolickiego Louvain-la-Neuve w Belgii. W czasie

tegoż stypendium zapoznał się z zachodnioeuropejską metodologią badań dotyczących historii religii. Pobyt w Louvain-la-Neuve związany był z opracowaniem tezy habilitacyjnej na temat życia religijnego polskiego społeczeństwa na przełomie XIX/XX wieku.

W roku 1982 złożone zostało Studium Teologiczne w Kielcach, przekształcone w roku 1993 w Świętokrzyski Instytut Teologiczny, który był afiliowany do Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Od 1982 r. ks. D. Olszewski był wykładowcą historii Kościoła w ramach tychże instytucji. Z inicjatywy ks. bp. Kazimierza Ryczana w roku 1997 założone zostało czasopismo naukowe „Przegląd Pastoralno-Homiletyczny”. Ks. Olszewski stał się jego redaktorem naczelnym i faktycznym organizatorem czasopisma, które prowadził aż do rezygnacji przyjętej przez biskupa w dniu 4 listopada 1999 r.

W latach osiemdziesiątych na gruncie diecezjalnym brał udział w pracach zmierzających do reaktywowania wydawnictwa Jedność. Brał udział w pracach Komisji Wydawniczej Wydawnictwa Jedność aż do rezygnacji z funkcji w roku 1993. Pierwszą książką wydaną w reaktywowanym wydawnictwie „Jedność” była praca pod redakcją ks. D. Olszewskiego *Cystersi w Polsce, w 850-lecie fundacji opactwa jędrzejowskiego* (1990). Wszedł do komitetu redakcyjnego wydającego dzieła ks. Jana Wiśniewskiego. Reprint obejmujący 14 tomów dotyczących dziejów diecezji kieleckiej, sandomierskiej i częstochowskiej wydany został w 2000 r.

W roku 1983 rozpoczął zajęcia dydaktyczne na Wydziale Historii Kościoła Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. W 1986 r. uzyskał na tymże wydziale dyplom doktora habilitowanego z zakresu historii Kościoła. Po habilitacji prowadził badania nad polską kulturą religijną. Rozszerzenie zainteresowań polegało na podjęciu zagadnień religioznawstwa, rozpoczęciu badań nad ruchem honorackim. W 1989 roku zrezygnował z zajęć dydaktycznych w Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. W październiku 1990 r. rozpoczął pracę w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach (obecnie Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach). Był pierwszym duchownym zatrudnionym na tejże uczelni, początkowo w charakterze adiunkta (w wymiarze 1/2 etatu), a od lutego 1993 r. na stanowisku profesora nadzwyczajnego (w pełnym wymiarze godzin) w Zakładzie Historii Kultury, Oświaty i Nauki WSP w Kielcach. W 1998 r. uzyskał tytuł naukowy profesora nauk

humanistycznych, w 2000 r. zaś otrzymał nominację na stanowisko profesora zwyczajnego.

Zainteresowania badawcze skupiały się na: duchowieństwie, duszpasterstwie, przemianach społeczno-religijnych, polskiej kulturze religijnej przełomu XIX i XX wieku; ponadto ważne miejsce w dorobku zajmuje ruch honoracki. Wyniki badań przedstawiał na sympozjach i kongresach historycznych zarówno krajowych, jak i międzynarodowych. Brał udział w kolokwiah i kongresach historycznych zachodnioeuropejskich (w Lille, Rzymie, Kevelaer), a także w sympozjach poświęconych problematyce środkowoeuropejskiej (Białoruś, Litwa, Ukraina i Polska). Praca w seminarium kieleckim i w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach przyczyniła się do aktywizacji organizacyjnej i udziału w konferencjach naukowych dotyczących cystersów jędrzejowskich i wąchockich, bożogrobców miechowskich i benedyktynów świętokrzyskich. Wyniki konferencji znalazły miejsce w zbiorowych publikacjach naukowych. Ponadto badania nad dziejami parafii zaowocowały monografiami, których był współautorem (monografie parafii: Kije, Skalbmierz, Jędrzejów, Chmielnik).

Daniel Olszewski był autorem jedenastu książek, ponadto współautorem czterech książek, jak też redaktorem bądź współredaktorem kilku wydawnictw zbiorowych. Jego bibliografia obejmuje 355 publikacji, z których wiele zostało dodatkowo przedrukowanych. Artykuły zostały opublikowane na łamach około 40. periodyków. Był promotorem 79. prac magisterskich (70 prac – WSP Kielce, 8 prac – WSD Kielce, 1 praca – Świętokrzyski Instytut Teologiczny) oraz dwóch rozpraw doktorskich; był recenzentem 17. doktoratów, 4. rozpraw habilitacyjnych, trzykrotnie był też recenzentem dorobku naukowego w postępowaniu o nadanie tytułu naukowego profesora. Był członkiem Kieleckiego Towarzystwa Naukowego, Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej w Lublinie, Rady Naukowej Instytutu Geografii Historycznej Kościoła w Polsce przy KUL, Komisji Badań Porównawczych nad Kościołami (Commission Internationale d'Histoire Ecclesiastique Comparee – sekcja polska), Komitetu Nauk Historycznych PAN, Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach, Towarzystwa Naukowego KUL. W 1996 r. za osiągnięcia naukowe otrzymał nagrodę indywidualną I stopnia rektora WSP w Kielcach, a w 1997 r. uzyskał

nagrodę indywidualną Ministra Edukacji Narodowej za książkę *Polska kultura religijna na przełomie XIX i XX wieku*.

W związku z wkładem pracy w rozwój nauki ks. bp Stanisław Szymecki mianował ks. D. Olszewskiego dnia 6 października 1992 roku kanonikiem gremialnym Kapituły Katedralnej w Kielcach. Po szybkim złożeniu rezygnacji z godności nominat został w dniu 11 grudnia 1992 r. zwolniony przez biskupa z obowiązków kanonika. Ponownie kwestia godności kanonika pojawiła się w okresie posługi rządów kolejnego ordynariusza kieleckiego. Bp Kazimierz Ryczan mianował ks. Daniela Olszewskiego Promotorem Sprawiedliwości w Sądzie Biskupim w Kielcach (1993), następnie kanonikiem honorowym Kapituły Katedralnej w Kielcach (1994).

W roku 2005 przeszedł na emeryturę jako pracownik Akademii Świętokrzyskiej (WSP w Kielcach w roku 2000 została przekształcona w Akademię Świętokrzyską). W 2010 r. zakończył wykłady w WSD w Kielcach. Jako emeryt ukończył pracę zatytułowaną: *Kultura i życie religijne społeczeństwa polskiego w XIX wieku*. Publikacja ukazała się po kilkuletnim oczekiwaniu w 2014 r. w serii „Dzieje chrześcijaństwa Polski i Rzeczypospolitej Obojga Narodów”. Ostatnie lata życia poświęcił przygotowywaniu pracy na temat zakonów w XIX wieku, która była przewidywana we wspomnianej serii. W 2013 r. zakończył kwerendę i przygotowywał plan pracy. Dnia 29 sierpnia 2013 uległ wypadkowi, który uniemożliwił dalszą pracę. Zmarł 5 lutego 2015 r. w Domu Księży Emerytów Diecezji Kieleckiej w Kielcach. W testamencie pozostawił zapis: „Wielbię Boga za dar kapłaństwa. Godność kapłaństwa uznaję za najwyższą wartość w moim życiu”. Dnia 9 lutego 2015 r. został pochowany na cmentarzu w rodzinnej parafii Jasionna koło Jędrzejowa.¹

¹ W biogramie wykorzystano dane z bibliografii podmiotowej i przedmiotowej ks. D. Olszewskiego oraz źródło kancelaryjne: Archiwum Kurii Kieleckiej, Akta personalne ks. Daniela Olszewskiego, sygn. XO.VI. Ponadto niektóre dane pochodzą z autopsji i wspomnień autora.

BIBLIOGRAFIA PODMIOTOWA KS. PROF. DANIELA OLSZEWSKIEGO
ZA LATA 1969-2014

1969

Akta Konsystorza Kieleckiego jako podstawa źródłowa do badań nad parafiami i duchowieństwem pierwszej połowy XIX wieku, ABMK 19 (1969), s. 5-30.

1973

Duchowieństwo parafialne archidiekanatu kurzelowskiego w początkach XVI wieku, „Summarium” 20 (1973) [za 1971], s. 30-34.

Drogi karier duchowieństwa diecezji krakowskiej w Królestwie Polskim w latach 1835-1864, tamże, s. 59-65.

Status społeczny wikariuszów w pierwszej połowie XIX wieku i jego reperkusje pastoralne (na przykładzie diecezji krakowskiej w Królestwie Polskim), RTK 20 (1973), z. 6, s. 29-51.

1974

[Rec.]: W.A. Djakow, *Piotr Ściegienny i jego spuścizna*, Warszawa 1972, RHE 69 (1974), s. 983-984.

Początki kapituły wiślickiej i jej kulturotwórcza rola, KPD 50 (1974), s. 185-194 [współautor: Z. Nocoń].

Struktura społeczna duchowieństwa diecezji kielecko-krakowskiej (1835-1864), w: *Spółeczeństwo polskie XVIII i XIX wieku. Studia o uwarstwieniu i mobilności społecznej*, t. 6, red. J. Leskiewiczowa, Warszawa 1974, s. 129-183.

Świadomość wspólnoty religijnej i jej społeczne uwarunkowania w Kościele polskim XIX wieku, STV 12 (1974), nr 1, s. 230-240.

1975

Źródła archiwalne do badań religijności w środowisku przemysłowym Zagłębia Dąbrowskiego, „Summarium” 22 (1975) [za 1973], nr 2, s. 214-219.

Poziom religijnego uświadomienia ludu w Królestwie Polskim w XIX wieku (wstępna interpretacja źródeł), tamże, s. 220-224.

Noty: W. Urban, *Z dziejów duszpasterstwa w archidiekanacie legnickim w czasach nowożytnych do XIX wieku*, Wrocław 1973; W. Urban, *Z dziejów duszpasterstwa w archidiekanacie wrocławskim w czasach nowożytnych*, Wrocław 1971; A. Zieliński, *Początek wieku. Przemiany kultury narodowej w latach 1807-1831*, Łódź 1973; Z. Zieliński, *Kościół katolicki w Wielkim Księstwie Poznańskim w latach 1848-1865*, Lublin 1973, RHE 70 (1975), s. 971-974.

- [Rec.:] Z. Zieliński, *Kościół katolicki w Wielkim Księstwie Poznańskim w latach 1848-1865*, Lublin 1973, ZNKUL 18 (1975), nr 1, s. 73-75.
- Jaki katolicyzm wynieśliśmy z zaborów?* WDr 3 (1975), nr 9, s. 14-23.
- Le clerge du diocese de Cracovie dans le Royaume de Pologne de 1835 à 1864*, „Fasciculi Historici” 8 (1975), s. 47-52.
- Duszpasterstwo a przemiany społeczno-religijne w Zagłębiu Dąbrowskim w XIX wieku*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” 8 (1975), s. 131-153.
- Z zagadnień religijności w diecezji płockiej w XIX wieku*, SP 3 (1975), s. 333-358.

1976

- Noty o: *Spółeczeństwo Królestwa Polskiego. Studia o uwarstwieniu i ruchliwości społecznej*, red. W. Kula, Warszawa 1965-1968, t. 1-3; PK 11 (1968) – 16 (1973), t. 1-3; *Spółeczeństwo polskie XVIII i XIX wieku. Studia o uwarstwieniu i ruchliwości społecznej*, red. W. Kula, L. Leskiewiczowa, Warszawa 1970-1972, t. 4-5; PK 11 (1968) – 16 (1973); RHE 71 (1976), s. 681-684.
- Wybrane zagadnienia z metodologii historii*, [rec.:] *Faire de l'histoire*, red. J. Le Goff, P. Norra, Paris 1974, t. 1-3, ABMK 32 (1976), s. 281-288.
- Początki mariawityzmu. Studium historyczno-pastoralne*, RTK 23 (1976), z. 6, s. 81-90.

1977

- Diecezja kielecka w XIX wieku. Zarys problematyki badawczej*, w: *Księga jubileuszowa 1727-1977. 250 lat Seminarium Duchownego w Kielcach*, Kielce 1977, s. 221-233.
- Reorganizacja Seminarium Duchownego w Kielcach za rektoratu ks. Macieja Majerczaka (1841-1848)*, KPD 53 (1977), nr 4-5, s. 229-243.
- [*Dwieście pięćdziesiąt*] *250 lat dziejów kieleckiego środowiska teologicznego*, KPD 53 (1977), nr 6, s. 269-277.

1978

- Podstawa źródłowa do badań mentalności kleru XIX wieku (na przykładzie Akt Konsystorza Kieleckiego)*, „Summarium” 23 (1978) [za 1974], nr 3, s. 115-118.
- Zagadnienie modernizmu i integryzmu w Polsce*, tamże, s. 124-129.
- [Rec.:] *Historia Kościoła w Polsce*, red. B. Kumor, Z. Obertyński, Poznań–Warszawa 1974, t. 1, cz. 1-2, RHE 73 (1978), s. 578-579.
- Wystawa jubileuszowa*, KPD 54 (1978), nr 3, s. 122-125 [współautor: Z. Nocoń].

Źródła i problematyka badań nad religijnością polską XIX wieku, KH 85 (1978), z. 1, s. 65-73.

1979

Noty: S. Kieniewicz, *L'Italie et l'insurrection de 1863*, Wrocław 1975; *Na okazanie drogi. Praca zbiorowa poświęcona pokoleniu księdza Piotra Wawrzyniaka*, Poznań 1975; *75 lat działalności salezjanów w Polsce. Księga pamiątkowa*, Łódź-Warszawa 1974; L. Müllerowa, *Sieć parafialna Kościoła katolickiego w Polsce 1970-1972*, Lublin 1975; *Verbum Crucis. Kardynałowi Bolesławowi Kominkowi w hołdzie*, Wrocław 1974; *Dei virtus. Kardynałowi Bolesławowi Kominkowi w hołdzie*, Wrocław 1974, RHE 74 (1979), s. 295-298.

Episkopat, duchowieństwo, duszpasterstwo, w: *Historia Kościoła w Polsce*, t. 2, cz. 1, red. B. Kumor, Z. Obertyński, Poznań-Warszawa 1979, s. 437-449 (zabór rosyjski); s. 525-533 (zabór pruski); s. 584-592 (zabór austriacki – współautor: B. Kumor).

Polish religiosity during the partition of Poland, „Migrat Echo. Culture. Ethnicity. Religion” 1979, nr 3, s. 135-149.

Wokół kryzysu modernistycznego, WDr 7 (1979), nr 4, s. 83-91.

1980

Biskup Maciej Majerczak (1800-1870) – reformator życia kościelnego w diecezji kielecko-krakowskiej, w: *Chrześcijananie*, red. B. Bejze, t. 5, Warszawa 1980, s. 9-39.

Kulturowe zakorzenienie myśli religijnej i teologicznej na przykładzie sytuacji panującej na ziemiach polskich w XIX wieku, STV 18 (1980), nr 2, s. 129-149.

W okresie ucisku i głębokich przemian społecznych (1864-1914), w: *Chrześcijaństwo w Polsce. Zarys przemian 966-1945*, red. J. Kłoczowski, Lublin 1980, s. 243-269; wyd. 2 zm. i poszerz.: *Okres wzrastającego ucisku i głębokich przemian społecznych (1864-1914)*, w: *Chrześcijaństwo w Polsce. Zarys przemian 966-1979*, red. J. Kłoczowski, Lublin 1992, s. 457-506; przekł. wł.: *Dal fallimento dell'Insurrezione di Gennaio fino alla prima guerra mondiale (1864-1914)*, w: *Storia del cristianesimo in Polonia*, red. J. Kłoczowski, Bologna 1980, s. 287-414; przekł. fr.: *Oppression accrue et profondes mutations sociales (1864-1914)*, w: *Histoire religieuse de la Pologne*, red. J. Kłoczowski, Paris 1987, s. 393-428.

Chrześcijanin w świecie współczesnym (materiały do rekolekcji), w: *Odnowiona liturgia małżeństwa. Pokuta chrześcijańska*, red. W. Wojdecki, Warszawa 1980, s. 239-260.

1981

- Śp. ksiądz Władysław Nosek, KPD 57 (1981), nr 6, s. 287-289.
Motywy pasyjne w religijności polskiej XIX i XX wieku, w: *Męka Chrystusa wczoraj i dziś*, red. H.D. Wojtyska, J. Kopeć, Lublin 1981, s. 80-94.

1982

- Życie religijne w diecezji kieleckiej w XIX wieku*, NP 57 (1982), s. 115-153.
Kazanie jako źródło badań dziejów kultury i mentalności religijnej (na przykładzie rękopisów biskupa kieleckiego Macieja Majerczaka 1800-1870), „*Studia z Historii Kaznodziejstwa i Homiletyki*” 3 (1982), s. 72-91.
Le rôle des Églises dans les processus nation-formateurs en Europe centrale et orientale au déclin du XIXe et au début du XXe siècle, w: *The Common Christian Roots of the European Nations. An International Colloquium in the Vatican*, vol. 2, *Written contributions to the twelve carrefours*, Florence 1982, s. 1110-1114.
Dzieje chrześcijaństwa w zarysie, Katowice 1982; wyd. 2 Katowice 1983; wyd. 3 poszerz. Kraków 1996; wyd. 4 poszerz. Kraków 1999.

1983

- Z problematyki postaw społeczno-religijnych w diecezji kieleckiej na przełomie XIX i XX wieku*, KPD 59 (1983), nr 3-4, s. 145-166.
Stan i perspektywy badań nad religijnością XIX i początku XX wieku, NP 59 (1983), s. 5-68.
Dollinger Johann Joseph Ignaz, w: EK, 4, red. R. Łukaszyk i in., Lublin 1993, kol. 44-46 [współautor: R. Łukaszyk].
Dubois Louis Ernest, tamże, kol. 271-272.
Mazurek Franciszek, w: SPTK, red. L. Grzebień, t. 6, Warszawa 1983, s. 440-441.

1984

- Polska religijność XIX wieku w badaniach Instytutu Tomistycznego*, PrzTom 1 (1984), s. 249-270.
Powstaniec-zakonnik (o. Rafał Kalinowski), WA 12 (1984), nr 4, s. 127-132.
Przemiany społeczno-religijne w Królestwie Polskim w pierwszej połowie XIX wieku. Analiza środowiska diecezjalnego, Lublin 1984.
Odejście, PKat 72 (1984), nr 12, s. 3; przedruk: „*Biuletyn Eklezjacyjny*” 26 (1997), nr 1, s. 71-75.
Kolokwium historyczne w Kielcach w dniach 15-16 listopada 1983 roku, KPD 60 (1984), nr 1, s. 48-59.
Śp. ks. Władysław Wójcik, KPD 60 (1984), nr 2, s. 155-159.
Śp. ks. Bolesław Kastek, KPD 60 (1984), nr 5, s. 370-371.

Wpływ wiary na postawy społeczno-moralne Polaków. Analiza historyczna, KPD 60 (1984), nr 5, s. 310-318.

Rola Kościoła w życiu narodowym Polaków (analiza historyczna), KPD 60 (1984), nr 6, s. 396-402.

Czy rzeczywiście ciemne średniowiecze?, „Niedziela” 27 (1984), nr 52-53, s. 6-7, 10.

1985

Polska chrześcijańska. Zarys dziejów (966-1984), Kielce 1985 (wyd. broszurowe).

Jak korzystać w kaznodziejstwie z „Żywotów świętych Pańskich”? WA 13 (1985), nr 1, s. 150-165.

Naukowe spotkanie profesorów i wykładowców historii Kościoła w Skorzyszycach (11-12.IV.1985 r.), KPD 61 (1985), nr 2, s. 139-142.

Ksiądz prałat Tomasz Wróbel (1908-1985) – archiwista i historyk Kościoła. Wspomnienia pośmiertne, KPD 61 (1985), nr 5, s. 365-373.

Kto powołał do istnienia inkwizycję?, „Niedziela” 28 (1985), nr 11, s. 1, 7.
Inkwizycja podporządkowana polityce monarchów, „Niedziela” 28 (1985), nr 14-15, s. 1, 13.

Sprawa świętego Stanisława, „Niedziela” 28 (1985), nr 18, s. 1, 7.

Sprawa Galileusza, „Niedziela” 28 (1985), nr 24, s. 1, 5.

Chrzest Polski a umocnienie państwowości, „Niedziela” 28 (1985), nr 29, s. 1, 7.

Polsko-francuskie kolokwium historyczne w Rogoźnie, „Niedziela” 28 (1985), nr 30, s. 4-5.

Renesansowe przemiany religijności, „Niedziela” 28 (1985), nr 40, s. 1, 8.

[Rec.:] P.P. Gach, *Kasaty zakonów na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej i Śląska 1773-1914*, Lublin 1984, NP 64 (1985), s. 281-284.

Les rapports religieux franco-polonais au declin du XIXe et au debut du XXe siècle. Influences, ressemblances, contacts, w: *Les contacts religieux franco-polonais du Moyen Age à nos jours. Relations, influences, images d'un pays vu par l'autre. Colloque international organisé par le C.N.R.S., Greco n° 2. Histoire religieuse moderne et contemporaine et le Centre Interdisciplinaire d'Etudes des Religions de l'Universite de Lille III*. Lille 5-6 octobre 1981, Paris 1985, s. 369-381, 433-435.

Dechrystianizacja, ST¹ 1, s. 119-121; ST², s. 113-115.

Jansenizm, ST¹ 1, s. 220-222; ST², s. 214-215 [współautor: W. Łydka].

Kontemplacja, ST¹ 1, s. 253-256; ST², s. 244-246.

Misje, ST¹ 1, s. 313-316; ST², s. 298-300.

Mistyka, ST¹ 1, s. 318-320; ST², s. 302-304. 15.

Modernizm, ST¹ 1, s. 323-325; ST², s. 306-308.

1986

Wokół religioznawstwa marksistowskiego, KPD 62 (1986), nr 5, s. 374-377.
Ewulcjonistyczne teorie pochodzenia religii, KPD 62 (1986), nr 5, s. 377-380 [współautor: W. Łydkal].

Interpretacja religii jako zjawiska społecznego, KPD 62 (1986), nr 5, s. 380-383.

Psychoanalityczna teoria religii, KPD 62 (1986), nr 5, s. 383-386.

Humanistyczna koncepcja religii, KPD 62 (1986), nr 5, s. 386-389.

Motywy maryjne w polskiej religijności XIX wieku, KPD 62 (1986), nr 6, s. 458-471.

W sprawie poglądów na temat masonerii (list do redakcji), „Ład” 1986, nr 7, s. 11.

Mariawityzm – początki i rozwój, „Więź” 29 (1986), nr 2-3, s. 121-132.

W sprawie genezy schizmy wschodniej, „Niedziela” 29 (1986), nr 2, s. 4-5, 8.

Wokół monastycyzmu chrześcijańskiego, „Niedziela” 29 (1986), nr 11, s. 1, 6.

Fenomen polskiego Kościoła. Średniowiecze, „Niedziela” 29 (1986), nr 25, s. 1, 5.

Fenomen polskiego Kościoła. Tradycje tolerancji, „Niedziela” 29 (1986), nr 29, s. 1, 7.

Korespondencja bł. Rafała Kalinowskiego, [rec.:] J. Kalinowski, *Listy*, red. G. Gil, Kraków 1983, t. 1, cz. 1-2, „Niedziela” 29 (1986), nr 29, s. 6.

Fenomen polskiego Kościoła. Rodzima religijność, „Niedziela” 29 (1986), nr 37, s. 1, 5.

Kościół na ziemi brzozowskiej, [rec.:] Chwalcie z nami Panią świata. *Z dziejów Kościoła na ziemi brzozowskiej*, red. Z. Grzebień, Kraków 1986, „Niedziela” 29 (1986), nr 49, s. 8.

Fenomen polskiego Kościoła. W warunkach niewoli, „Niedziela” 29 (1986), nr 50, s. 1, 6; przedruk: *Polski Kościół w warunkach niewoli*, „Posłaniec Serca Jezusowego” 1987, marzec-kwiecień, s. 17-23.

Kultura polskiego średniowiecza, [rec.:] *Kultura Polski średniowiecznej*, red. J. Dowiat, Warszawa 1985, PKat 74 (1986), nr 35, s. 3.

Archiwalia diecezjalne jako podstawa źródłowa do badań religijności społeczeństwa polskiego w XIX wieku, *PrzTom 2* (1986), s. 263-274.

Nauczanie kościelne w Królestwie Polskim w XIX wieku, *ACr 18* (1986), s. 491-520.

Szkice z dziejów kultury religijnej, Katowice 1986; przedruk: *Zagadnienie średniowiecznej tolerancji – inkwizycja*, w: *Problemy współczesnego Kościoła*, red. M. Rusecki, Lublin 1996, s. 313-326.

Diecezja kielecka w XIX wieku. Przemiany społeczno-religijne, w: *Księga jubileuszu stulecia diecezji kieleckiej (1883-1983)*, do druku przgot.

E. Szafranski przy współpracy D. Olszewskiego, Kielce 1986, s. 293-306.

Życie religijne polskich środowisk emigracyjnych na przełomie XIX i XX wieku (zarys problematyki badawczej), RH 34 (1986), z. 2, s. 387-392.

1987

Ksiądz Jerzy Matulewicz w kieleckim środowisku diecezjalnym, KPD 63 (1987), nr 3, s. 175-186 ; przedruk: KST 4 (2005), s. 75-89.

Marksistowska interpretacja historii Kościoła w konfrontacji z historyczną rzeczywistością, KPD 63 (1987), nr 5, s. 347-354.

Duchowość błogosławionego Rafała Kalinowskiego, KPD 63 (1987), nr 6, s. 420-424.

Polski antysemityzm w czasie okupacji i po wojnie?, [rec.:] M. Hillel, *Le massacre des survivants. En Pologne apres l'Holocauste 1945-1947*, Paris 1985, ZCz 7-8 (1987), s. 85-95.

Chrześcijaństwo wśród religii. Średniowiecze, PKat 75 (1987), nr 6, s. 1-2.

Chrześcijaństwo wśród religii. Kościół w czasach nowożytnych, PKat 75 (1987), nr 7, s. 1, 3.

Fenomen polskiego Kościoła. Pobożność maryjna, „Niedziela” 30 (1987), nr 6, s. 1, 7.

Posłannictwo błogosławionego arcybiskupa Jerzego Matulewicza, „Niedziela” 30 (1987), nr 31, s. 1,4-5.

Fenomen polskiego Kościoła. Inteligencja katolicka, „Niedziela” 30 (1987), nr 37, s. 1,7.

Kościół katolicki a ruchy społeczne na ziemiach polskich w końcu XIX i na początku XX wieku, w: *Spółczesność polskie XVIII i XIX wieku*, t. 8, red. J. Leskiewiczowa, Warszawa 1987, s. 227-279.

Maryja w polskiej kulturze religijnej. Zarys historyczny, „Wiadomości Diecezjalne Łódzkie” 61 (1987), nr 10-11, s. 235-245.

Przemiany religijności w diecezji kieleckiej na początku XX wieku, PrzTom 3 (1987), s. 281-296.

Pobożność pątnicza w polskiej kulturze religijnej przełomu XIX i XX wieku, StCl 7 (1987), s. 70-85.

Postawy społeczno-religijne inteligencji polskiej (XIX-XX w.), w: *Nurty życia społecznego*, red. M. Kiliszek, J. Leskiewiczowa, H. Szwankowska, Warszawa 1987, s. 3-31.

1988

Zwiazki bł. Jerzego Matulewicza z kieleckim środowiskiem diecezjalnym, KPD 64 (1988), nr 1, s. 7-8.

Kult Matki Bożej w XIX i XX wieku. Miejsce Polski i krajów słowiańskich, KPD 64 (1988), nr 4, s. 294-302.

- Kult maryjny w Polsce. Zarys historyczny. Refleksje do dyspozycji zespołów synodalnych na marzec 1988*, KPD 64 (1988), nr 5, s. 364-369.
- Ósma rocznica Sierpniowych Porozumień*, KPD 64 (1988), nr 5, s. 381-384.
- Jasna Góra w życiu narodu polskiego. Analiza historyczna*, KPD 64 (1988), nr 6, s. 421-425.
- Biskup Czesław Kaczmarek. Zarys problematyki badawczej*, KPD 64 (1988), (nr specjalny), s. 3-6.
- Religijność polska czasu zaborów. Mozaika wyznań i narodowości*, PKat 76 (1988), nr 6, s. 1,4.
- Religijność polska czasu zaborów. Kościół ludowy*, PKat 76 (1988), nr 7, s. 2, 4-5.
- Religijność polska czasu zaborów. Nowe koncepcje i postawy*, PKat 76 (1988), nr 8, s. 6.
- Religijność polska czasu zaborów. Na wychodźstwie*, PKat 76 (1988), nr 9, s. 5.
- Podręcznik religioznawstwa. Nowy podręcznik – przestarzałe poglądy*, „Niedziela” 31 (1988), nr 2, s. 1, 6-7.
- Kościoty w Europie Środkowej i Wschodniej. Słowiańszczyzna w średnio-wiecznym chrześcijaństwie*, „Niedziela” 31 (1988), nr 16, s. 1, 5.
- Kościoty w Europie Środkowej i Wschodniej. W epoce Trydentu i reformacji*, „Niedziela” 31 (1988), nr 30, s. 1, 4-5.
- Kościoty w Europie Środkowej i Wschodniej. Kościoły w kształtowaniu świadomości narodowej*, „Niedziela” 31 (1988), nr 40, s. 1, 4.
- Charyzmat błogosławionego Honorata Koźmińskiego*, „Niedziela” 31 (1988), nr 43, s. 4-5.
- Sługa Boży ojciec Honorat Koźmiński na tle epoki*, AK 111 (1988), nr 477-478, s. 187-201.
- Życie religijne w diecezji kieleckiej w latach 1918-1939*, ACr 20 (1988), s. 451-468.
- Wpływ Francji na polską kulturę religijną w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku*, STV 26 (1988), nr 2, s. 55-66.
- Wstęp*, w: *Polskie czasopisma religijno-społeczne w XIX wieku. Materiały do katalogu*, red. B. Lesisz, C. Drapińska, K. Marciniak, D. Olszewski, Warszawa–Lublin 1988, s. 5-11.
- Motywy maryjne w polskiej religijności XIX wieku*, w: *Niepokalana. Kult Matki Bożej na ziemiach polskich w XIX wieku*, red. B. Pylak, C. Krakowiak, Lublin 1988, s. 69-86.
- Typologia problemów białych plam, Kościół – Rosja*, w: *Białe plamy*, red. M. Kiliszek, J. Leskiewiczowa, H. Szwankowska, D. Grochulska, Warszawa 1988, s. 50-62.
- Z zagadnień religioznawstwa*, Łódź 1988; przedruk, wyd. broszurowe: Kielce 1986, z. 1-4.

Diecezja kielecka. Zarys dziejów, Kielce 1988.

1989

Rozwój kultury religijnej na obszarze diecezji kieleckiej. Zarys historyczny, KPD 65 (1989), nr 3, s. 195-199.

Parafia Jasionna – geneza, powstanie, rozwój, KPD 65 (1989), nr 4, s. 278-286.

Maryja – Królowa Polski [materiały], WA 17 (1989), nr 2, s. 28-30.

Kościół w Europie Środkowej i Wschodniej. W nowych strukturach państwowych, „Niedziela” 32 (1989), nr 7, s. 1, 6.

Kościół w Europie Środkowej i Wschodniej. W latach drugiej wojny światowej, „Niedziela” 32 (1989), nr 11, s. 4.

Kościół w Europie Środkowej i Wschodniej. W warunkach powojennych, „Niedziela” 32 (1989), nr 33, s. 1, 6-7.

Kanonizacja Brata Adama Chmielowskiego, „Niedziela” 32 (1989), nr 46, s. 1, 5.

List do redakcji [w sprawie biskupa kieleckiego Augustyna Łosińskiego], PKat 77 (1989), nr 20, s. 4.

Synteza historii chrześcijaństwa w Polsce dla środowisk zagranicznych, [rec.:] *Histoire religieuse de la Pologne*, red. J. Kłoczowski, Paris 1987, ZCz 16 (1989), s. 195-205.

Przepowiadanie w Kościele polskim na przełomie XIX i XX wieku. Kierunki przemian, PrzTom 4 (1989), s. 209-276.

Książka religijna na terenie Królestwa Polskiego w XIX wieku, RŚw 16 (1989), s. 147-173.

Reformacja, ST¹ 2, s. 191-194; ST², s. 492-494.

Schizmy, ST¹ 2, s. 231-232; ST², s. 523-525.

Scholastyka, ST¹ 2, s. 233-234; ST², s. 525-526.

Sekularyzacja, ST¹ 2, s. 236-238; ST², s. 528-530.

Tolerancja, ST¹ 2, s. 312-315; ST², s. 590-592 [współautorka: A. Dylus].

Zakony, ST¹ 2, s. 397-403; ST², s. 665-669 [współautor: E. Szafronowski].

1990

Diecezja kielecka w dokumentach papieskich, NPiel 1990, nr 1, s. 6-7, nr 2, s. 5-6.

Papiestwo w modlitwie liturgicznej kieleckiej diecezji, NPiel 1990, nr 3, s. 4-5; 1991, nr 5, s. 3-4.

Cystersi w Polsce. W 850-lecie fundacji opactwa jędrzejowskiego, KPD 66 (1990), nr 5, s. 376-380.

Rodzina w nauczaniu biskupów kieleckich, NPiel 1990, nr 4, s. 3-4.

Nowa synteza historii Kościoła, [ec.:] *Historia Kościoła*, red. J.Z. Rogier, R. Aubert, M. D. Knowles, Warszawa 1984-1988, t. 1-5, „Więź” 33 (1990), nr 7-8, s. 190-202.

- Kultura religijna Kielecczyny*, GKiel 1990, nr 7, s. 4-5.
Kontrowersje wokół Wincentego z Kielc, GKiel 1990, nr 17, s. 8.
Korzenie kultury państwa polsko-litewskiego. Sprawozdanie z sympozjum historyków w Rzymie, ZCz 19 (1990), s. 147-153.
Charyzmat bł. Franciszki Siedliskiej, „Niedziela” 33 (1990), nr 9, s. 1,4-5.
Posłannictwo siostr zmartwychwstańek, „Niedziela” 33 (1990), nr 45, s. 4-5.
Średniowiecze, w: *Chrześcijaństwo wśród religii*, red. M. Wojciechowski, Warszawa 1990, s. 157-163.
Kościół w czasach nowożytnych, tamże, s. 164-170.
Wstęp, w: *Cystersi w Polsce. W 850-lecie fundacji opactwa jędrzejowskiego*, red. D. Olszewski, Kielce 1990, s. 7-9.
Kult bł. Wincentego Kadłubka w Jędrzejowie, tamże, s. 151-166.
Polska religijność na przełomie XIX i XX wieku, w: *Uniwersalizm i swoistość kultury polskiej*, red. J. Kłoczowski, Lublin 1990, s. 221-245.

1991

- La piété mariale du peuple polonais au XIXe siècle. Etude comparée*, w: *De cultu mariano saeculis XIX-XX. Acta congressus mariologici-mariani internationalis in sanctuario mariano Kevelaer (Germania) anno 1987 celebrati*, vol. 1, Romae 1991, s. 262-275.
Kult Matki Bożej Łaskawej w kościele katedralnym w Kielcach, KPD 67 (1991), nr 1, s. 51-60 [współautorka: A. Witkowska].
Działalność dobroczynna siostr albertynek w diecezji kieleckiej, KPD 67 (1991), nr 5, s. 390-395.
Siostry albertynki w służbie kieleckiemu kościołowi, NPiel 1991, nr 6, s. 4-5.
Tradycje katolickiej szkoły w diecezji kieleckiej, NPiel 1991, nr 8, s. 7-8.
Tradycje kultu maryjnego w diecezji kieleckiej, NPiel 1991, nr 9, s. 6.
Między Wschodem i Zachodem. Sprawozdanie z kolokwium historyków w Lublinie (18-20 VI 1991), ZCz 23 (1991), s. 146-151.
[Rec.:] R. Fischer-Wollpert, *Leksykon papieży*, tłum. B. Białecki, Kraków 1990, TPow 36 (1991), nr 32, s. 8.
Jan Paweł II a Kościół kielecki, w: *Krajowa wystawa filatelistyczna „Totus tuus – Kielce 91”*, Kielce 1991, s. 20-21.
Akcja Katolicka, w: *Ilustrowana encyklopedia dla młodzieży. Bóg – człowiek – świat*, Katowice 1991, s. 9.
Inkwizycja, tamże, s. 87-88 [współautor: M. Rola].
Katolicyzm społeczny, tamże, s. 108-110 [współautorzy: A. Konopczyńska, I. Mierzwał].
Laicyzacja, tamże, s. 153-154.
Mariawici, tamże, s. 163.
Misje, tamże, s. 172-173.
Reformacja, tamże, s. 238.

Schizma, tamże, s. 255-256.

Tolerancja, tamże, s. 286.

Zakony i zgromadzenia zakonne, tamże, s. 308-311 [współautorzy: K. Dębowska, P.P. Gach].

Diecezja kielecka 1981-1990. Kronika wydarzeń, w: S. Szymecki, Chrystus w Kościele, Kielce 1991, s. 244-258.

Kultura teologiczna w Kielcach, w: *Pamiętnik Świętokrzyski. Studia z dziejów kultury chrześcijańskiej*, red. Z. Kaczanowski, A. Massalski, D. Olszewski, J. Szczepański, Kielce 1991, s. 65-78.

W służbie cierpiącym. Charyzmat Kazimiery Gruszczyńskiej (1848-1927), Niepokalanów 1991.

1992

Źródła i problematyka teologiczna w warsztacie badawczym historyka: refleksje, sugestie, oczekiwania, „Summarium” 13 (1992) [za 1984], s. 123-136.

Spuścizna historyczna Cyryla i Metodego, [rec.:] Cyryl i Metody. Apostołowie Słowian, red. J.S. Gajek, Z. Górka, Lublin 1991, 1.1-2, ZCz 25 (1992), s. 138-150.

Wstęp, w: J. Gurda, *Parafia Książnice Wielkie. Zarys dziejów*, Kielce 1992, s. 5-12.

Kielce ośrodkiem życia kościelnego, w: *Skarby Kielc*, red. H. Witczyk [redakcja naukowa: Z. Nocoń, D. Olszewski], Kielce 1992, s. 83-110.

Życie religijne małego miasta. Zarys problematyki badawczej, w: *Miasteczka polskie w XIX-XX wieku. Z dziejów formowania się społeczności*, red. R. Kołodziejczyk, Kielce 1992, s. 89-103.

1993

O działalności dobroczynnej siostr albertynek w diecezji kieleckiej, GośćN (dodatek kielecki) 70 (1993), nr 17, s. 6.

Życiorys sługi Bożego Józefa Pawłowskiego, KPD 69 (1993), nr 1, s. 43-47.

Społeczno-kulturalna rola Kościoła katolickiego w Polsce w XIX i XX wieku. Sprawozdanie z konferencji naukowej w Kielcach, KPD 69 (1993), nr 1, s. 47-51.

Parafia Kije – monografia historyczna, KPD 69 (1993), nr 4, s. 375-380.

Wzgórze Karczówka w historii, literaturze i ekologii (sprawozdanie z sesji popularno-naukowej w Kielcach), KPD 69 (1993), nr 5, s. 451-455.

Studium historyczne o mariawityzmie, [rec.:] S. Rybak, *Mariawityzm. Studium historyczne*, Warszawa 1992, „Więź” 36 (1993), nr 8, s. 162-166.

Hiszpania. Pod panowaniem Arabów, w: EK, 6, red. J. Walkusz i in., Lublin 1993, kol. 1034-1036 [współautor: J. Warmiński].

Życie religijne w diecezji kieleckiej (XIX-XX w.). Problematyka i stan badań, RŚw 20 (1993), s. 7-17.

Wstęp, w: *Z dziejów opactwa cystersów w Wąchocku. Materiały z sesji naukowej 1991 roku*, red. A. Massalski, D. Olszewski, Kielce 1993, s. 7 [współautor: A. Massalski].

Fundacje cysterskie na Kielecczyźnie. Stan badań, tamże, s. 9-21.

Działalność ks. Bronisława Markiewicza a sytuacja Kościoła na przełomie XIX i XX wieku, w: *Dzieło – myśl – duchowość ks. Bronisława Markiewicza (1842-1912)*, red. W. Moroz, Marki-Struga 1993, s. 19-35.

Parafia Kije. Zarys dziejów, Kielce 1993 [współautor: E. Wiśniowski].

1994

Paula Johnsona wizja dziejów chrześcijaństwa, [rec.:] P. Johnson, *Historia chrześcijaństwa*, Gdańsk 1993, „Więź” 37 (1994), nr 2, s. 176-182.

Przepowiadanie kościelne w II Rzeczypospolitej (1918-1939). Zarys problematyki badawczej, „Saeculum Christianum” 1 (1994), nr 2, s. 47-64.

Działalność konspiracyjna biskupa Jana Gurdy w Inspektoracie „Maria”, KPD 70 (1994), nr 5-6, s. 302-305 ; przedruk: KST 4 (2005), s. 359-362.

Kielecki szlak cystersów, „Ikar” 2 (1994), nr 9, s. 28-30.

Fundacja opactwa jędrzejowskiego a sprawa misji ruskiej, „Ikar” 2 (1994), nr 12, s. 32-35.

Program reform papieża Grzegorza VII – walka o inwestyturę, „Wychowawca” 1994, nr 12, s. 29-30.

Rola polskich cystersów w akcji misyjnej XII-XIII wieku, w: *Cystersi misjonarze Europy. Jędrzejów – Koprzywnica – Sulejów – Wąchock. Materiały z sesji zorganizowanej w Kielcach 17-18 września 1994 roku z okazji obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa*, red. K. Głowacki, Kielce 1994, s. 7-24.

Polski katolicyzm a sprawa narodowa na przełomie XIX i XX wieku. Stan i problematyka badań, w: *Naród i religia. Materiały z sesji naukowej*, red. T. Stegner, Gdańsk 1994, s. 34-46.

Funkcje społeczno-kulturowe parafii na przełomie XIX i XX wieku, w: *Społeczno-kulturalna działalność Kościoła katolickiego w Polsce XIX i XX wieku*, red. R. Renz, M. Meducka, Kielce 1994, s. 31-42.

Święty Stanisław Kostka – patron Gimnazjum Biskupiego w Kielcach. Rozwój kultu na Kielecczyźnie, w: *Szkoła „na górcę”. 70 lat Gimnazjum i Liceum im. św. Stanisława Kostki i V Liceum Ogólnokształcącego im. ks. Piotra Ściegiennego*, red. A. Massalski, Kielce 1994, s. 45-54.

Gruszczyńska Kazimiera, w: *Siostry zakonne w Polsce. Słownik biograficzny*, t. 1, red. K. Dębowska, J. Kłoczowski, D. Olszewski, Niepokalanów 1994, s. 106-110.

Polska religijność w warunkach niewoli, w: *Belarus – Lithuania – Poland – Ukraine. The foundations of historical and cultural traditions in East Central Europe. International Conference Rome, 28 April – 6 May 1990*, red. J. Kłoczowski i in., Lublin–Rome 1994, s. 322-339.

[Rec.:] Wiesław Caban, *Spółeczeństwo Kielecczyny 1832-1864. Studia nad strukturą i aktywnością gospodarczą ziemiaństwa, mieszczaństwa i Żydów*, Kielce 1993, ss. 213, Wyd. Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Jana Kochanowskiego, RŚw 21 (1994), s. 167-168.

1995

Wpływ zachodnich ośrodków naukowych na kulturę teologiczną w Kielcach u schyłku niewoli narodowej, SK 1 (1995) [redakcja naukowa D. Oliszewski], s. 27-32.

Początki chrześcijaństwa w Polsce, „Wychowawca” 1995, nr 1, s. 25-26.

Wokół chrystianizacji Litwy, „Wychowawca” 1995, nr 2, s. 33-34.

Historyczna doniosłość zjazdu gnieźnieńskiego, „Wychowawca” 1995, nr 5, s. 26-27.

Czy mrok średniowiecza?, „Wychowawca” 1995, nr 10, s. 24-25.

Odrodzenie Polski – rok 1918, „Wychowawca” 1995, nr 11, s. 32-33.

Wartości chrześcijańskie w kulturze renesansu, „Wychowawca” 1995, nr 12, s. 24-25.

System represji stalinowskich wobec Kościoła – na przykładzie biskupa Czesława Kaczmarka, KPD 71 (1995), nr 6, s. 588-593.

Czym była Akcja Katolicka? TPow 40 (1995), nr 18, s. 10.

Bożogrobcy miechowski (sprawozdanie z sesji historycznej w Miechowie), GośćN 72 (1995) (dodatek kielecki), nr 48, s. 13.

Gurda Jan, w: SPTK, t. 8, red. J. Mandziuk, Warszawa 1995, s. 209-211.

Kuc Leszek, tamże, s. 319-324.

Łydka Władysław, tamże, s. 350-354.

Piwoński Henryk, tamże, s. 463-464.

Piowarczyk Wojciech, tamże, s. 464-465.

Rybczyk Józef, tamże, s. 504-506.

Sztafrowski Edward, tamże, s. 563-568.

Włudyga Stanisław, tamże, s. 615-616.

Wójcik Władysław, tamże, s. 635-636.

Wróbel Tomasz, tamże, s. 639-641.

Wiśniewski Jan, w: *Słownik biograficzny katolicyzmu społecznego w Polsce*, red. R. Bender i in., Lublin 1995, s. 180-181.

Zelek Roman, tamże, s. 211.

Aktywność społeczno-kulturalna duchowieństwa diecezji kieleckiej w XIX wieku. Zarys problematyki badawczej, w: *Aktywność społeczno – kul-*

turalna Kościołów i grup wyznaniowych w Polsce XIX i XX wieku, red. M. Meducka, R. Renz, Kielce 1995, s. 23-36.

Wspólnoty bernardynów i pallotynów na Karczówce, w: *Karczówka. Historia – literatura – architektura – przyroda*, red. J. Z. Olszewski, Kielce 1995, s. 37-50.

1996

Unia brzeska – fakty i kontrowersje, „Wychowawca” 1996, nr 5, s. 32-33.
U świętego Wojciecha, „Ikar” 4 (1996), nr 5, s. 22-25.

Kościół wobec zająć antyżydowskich w Kielcach. (Rozmowa z ks. prof. Daniem Olszewskim, historykiem, członkiem Komisji Kościelnej przygotowującej obchody 50. rocznicy pogromu – Joanna Pisiewicz), „Słowo-Dziennik Katolicki” 1996, nr 124 (dodatek codzienny), s. 1.

Adam Stanowski w oczach osób bliskich i współpracowników, w: *Adam Stanowski. Wychowawca – społecznik – chrześcijanin. Senator ziemi lubelskiej*, red. A. Bień, W. Smoliński, Lublin 1996, s. 42-43.

Sługa Boży ks. Józef Pawłowski (1890-1942), w: *Męczennicy za wiarę 1939-1945*, red. W. M. Moroz, A. Datko, Warszawa 1996, s. 101-106.

Przemiany polskiej religijności ludowej w drugiej połowie XIX wieku (na przykładzie działalności misyjnej i rekolekcyjnej polskich zakonów 1864-1914), w: *Franciszkanie w Polsce XIX wieku*, red. J. Kłoczowski, Niepokalanów 1996, s. 177-198.

Postawy społeczno-polityczne duchowieństwa diecezji kielecko-krakowskiej w dobie międzypowstaniowej, w: *Ksiądz Piotr Ściegienny. Epoka, dzieło, pokłosie*, red. W. Caban, Kielce 1996, s. 61-75.

Polska kultura religijna na przełomie XIX i XX wieku, Warszawa 1996.

Ks. Ignacy Kłopotowski. *Życie i apostołat*, Warszawa 1996; przedruk na łamach miesięcznika „Różaniec”: *Dzieciństwo i młodość*, 1995, nr 3, s. 7; *Lata szkolne*, 1996, nr 4, s. 1; *Powołanie do kapłaństwa*, nr 5, s. 1; *Młody kapłan*, nr 6, s. 1; *Działalność po ukazie tolerancyjnym*, nr 7, s. 1; *W środowisku warszawskim*, nr 9, s. 1; *Działalność charytatywna*, nr 10-11, s. 1; *Proboszcz i dziekan*, nr 12, s. 1; *Początki zgromadzenia*, nr 15, s. 1; *Apostołki pracy*, 1997, nr 1, s. 1; *Pierwsze instytucje dobroczynne*, nr 2, s. 1; *W trosce o formację duchową*, nr 3, s. 1; *Tajemnica Bożego wezwania*, nr 4, s. 1; *Duch miłości*, nr 7-8, s. 1; *Będę nad wami czuwał*, nr 9, s. 1; *Trudności i kryzysy*, nr 10, s. 1; *W kręgu tradycji benedyktyńskiej*, nr 11, s. 1; *W trosce o opuszczonych i potrzebujących*, nr 12, s. 1; *Lubelskie domy zarobkowe*, 1998, nr 1, s. 1; *Dom pracy dla kobiet zaniedbanych moralnie*, nr 2, s. 1; *Przytulki dla żebraków*, nr 3, s. 1; *Warszawskie instytucje charytatywne*, nr 4, s. 1; *Organizowanie akcji dobroczynnej w praskiej parafii*, nr 5, s. 1; *Charakterystyczny rys działalności dobroczynnej*, nr 6, s. 1; *Chrześcijańska interpretacja pra-*

cy, nr 7-8, s. 1; *Msza święta środkiem otrzymania miłosierdzia*, nr 11, s. 1; *Przyjmuję cię moja miłość*, nr 12, s. 1; *Pokuta i uświęcenie*, 1999, nr 1, s. 1; *Pogłębianie wiary katolickiej*, nr 2, s. 1; *Doświadczenie męki Pańskiej*, nr 3, s. 1; *Modlitwy jubileuszowe*, nr 4, s. 1; *Tradycje maryjnej pobożności*, nr 5, s. 1; *Kult Matki Bożej Częstochowskiej*, nr 7-8, s. 1; *Modlitwa i praca*, nr 9, s. 1; *Wiele może modlitwa*, nr 10, s. 1; *Strzec wiary i miłować modlitwę*, nr 11, s. 1; *Maryja patronką loretanek*, nr 12, s. 1; *Bronił doktryny, nie potępiał ludzi*, 2000, nr 1, s. 1; *Nie ustawać w modlitwie*, nr 2, s. 1.

1997

Reforma katolicka czy kontrreformacja, „Wychowawca” 1997, nr 2, s. 32-33.

Święty Wojciech w kulturze Europy, „Wychowawca” 1997, nr 4, s. 39-40.

Prymasowska stolica w Gnieźnie, „Wychowawca” 1997, nr 6, s. 37-39.

Grzegorz XVI a Powstanie Listopadowe, „Wychowawca” 1997, nr 12, s. 32-33.

Święty Wojciech w kulturze polskiej i europejskiej, „Ikar” 5 (1997), nr 5, s. 9-12.

Struktura i funkcje parafii w Zagłębiu Dąbrowskim na przełomie XIX i XX wieku, „Prace Naukowe WSP w Częstochowie”. Seria: Zeszyty Historyczne 4 (1997), s. 123-132.

W narodowej pamięci, w: *Którym winniśmy pamięć. Odstąpienie tablic pamiątkowych na Karczówce*, Kielce 1997, s. 5-6.

Archiwalia diecezji kieleckiej jako podstawa źródłowa do badań działalności społecznej Kościoła na przełomie XIX i XX wieku, w: *Na przełomie stuleci. Naród – Kościół – państwo w XIX i XX wieku. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Ryszardowi Benderowi*, red. M. Piotrkowski, Lublin 1997, s. 715-721.

Nauczanie Pisma Świętego w kieleckim seminarium w XIX wieku. Zarys problematyki badawczej, w: *W posłudze słowa Pańskiego. Księga pamiątkowa poświęcona ks. prof. dr. hab. Józefowi Kudasiewiczowi z okazji 70-lecia urodzin*, red. S. Bielecki, H. Ordon, H. Witczyk, Kielce 1997, s. 473-481.

Jaroszewicz Jan, w: *EK*, 7, red. S. Wielgus i in., Lublin 1997, kol. 1051-1052.

Zagadnienie dechrystianizacji polskiego społeczeństwa w XIX i XX wieku, w: *Miedzy Odrą i Dnieprem – wyznania i narody*, red. T. Stegner, Gdańsk 1997, s. 10-22.

Funkcje społeczno-kulturalne polskiej parafii na przełomie XIX i XX wieku, w: *Kulturotwórcza rola Kościoła na przełomie XIX i XX wieku*, red; J. Ziółek, Lublin 1997, s. 9-90.

1998

- Pius IX a Powstanie Styczniowe*, „Wychowawca” 1998, nr 1, s. 26-27.
- Jasna Góra w historii narodu*, „Wychowawca” 1998, nr 7-8, s. 57-59.
- Organizacja wyznań chrześcijańskich na ziemi kielecko-radomskiej w XIX-XX wieku*, „Biuletyn Kwartalny Radomskiego Towarzystwa Naukowego” 33 (1998), z. 2-4, s. 7-30.
- Nowe parafie w diecezji kieleckiej w pierwszym pięcioleciu posługi pasterskiej biskupa Kazimierza Ryczana (1993-1998)*, KPD 74 (1998), nr 5, s. 395-402; przedruk w: *W służbie wartościom. Księga pamiątkowa poświęcona Księdzu Biskupowi Profesorowi dr. hab. K. Ryczanowi z okazji 60-lecia urodzin*, red. R. Kamiński i in., Kielce 1999, s. 70-77.
- [Rec.]: H. Koźmiński, *Pisma*, t. 1-2, red. H. I. Szumił, G. Bartoszewski, Warszawa 1997, StFr 9 (1998), s. 403-405.
- Stolica prymasowska w Gnieźnie i jej rola w dziejach narodu polskiego*, w: *Historia et ius. Księga pamiątkowa ku czci księdza profesora Henryka Karbownika*, red. A. Dębiński, G. Górski, Lublin 1998, s. 77-91.
- Problemy warsztatu naukowego historyka kultury religijnej*, w: *Christianitas et cultura Europae. Księga jubileuszowa profesora Jerzego Kłoczowskiego*, red. H. Gapski, cz. 1, Lublin 1998, s. 725-729.
- Histoire de l'Eglise*, w: *La théologie en Pologne aujourd'hui*, red. H. Bourgeois, Paris 1998, s. 68-73.
- O wielkodusznej miłości i bezdusznym legalizmie*, [rec.]: J. Kracik, *Święty Kościół grzesznych ludzi*, Kraków 1998, „Znak” 52 (2000), nr 3, s. 122-126.
- Relacje między Kościołem łacińskim i greckokatolickim w Galicji Wschodniej na przełomie XIX i XX wieku*, „Nomos” 1998/1999, 24-25, s. 113-127.

1999

- Wincenty z Kielc – życie i działalność*, KPD 75 (1999), nr 1, s. 66-73.
- Wokół polskiej tolerancji religijnej*, „Wychowawca” 1999, nr 1, s. 32-33.
- Beatyfikowani męczennicy polscy*, „Wychowawca” 1999, nr 6, s. 30-31.
- Jubileusze 1300-2000*, „Wychowawca” 1999, nr 12, s. 34-36; przedruk: „Ikar” 8 (2000), nr 1, s. 4-5.
- Benedyktyni na Świętym Krzyżu*, „Ikar” 8 (1999), nr 3, s. 8-9.
- Kielecki proboszcz – beatyfikowany męczennik Dachau*, „Ikar” 8 (1999), nr 6, s. 4-5.
- Męczeństwo i kapłaństwo. Problematyka teologiczno-historyczna*, KPD 75 (1999), nr 4, s. 385-391.
- [Rec.]: W. Wojdecki, *Polska myśl homiletyczna pod zaborem rosyjskim w latach 1818-1918*, Leszno k. Błonia 1998, STV 37 (1999), nr 2, s. 225-227.

- [Rec.:] B. Grott, *Nacjonalizm chrześcijański. Narodowo-katolicka formacja ideowa w II Rzeczypospolitej na tle porównawczym*, Kraków 1996, KSH 15 (1999), s. 275-277.
- Kasata jędrzejowskiego opactwa i jej konsekwencje dla lokalnego środowiska*, w: *Cystersi w Jędrzejowie. Rola klasztoru w społeczności lokalnej*, red. K. Ślusarczyk, Jędrzejów 1999, s. 87-98.
- Parafia Miechów w XIX wieku*, w: *Bożogrobcy w Polsce*, red. C. Wilanowski, Miechów-Warszawa 1999, s. 227-243.
- Znaczenie bł. Honorata Koźmińskiego dla Kościoła w Polsce*, w: *Człowiek wielkiej mądrości i świętości. Błogosławiony Honorat Koźmiński kapucyn. Materiały z obchodów dziesiątej rocznicy beatyfikacji o. Honorata Koźmińskiego w Lublinie i Nowym Mieście n. Pilicą*, red. G. Bartoszewski, H.I. Szumił, M. Chmielewski, Lublin 1999, s. 119-136.
- Diecezja kielecka w XIX-XX wieku. Życie religijne i przemiany społeczne*, w: *In vinculo communionis. Księga jubileuszowa ku czci biskupa kieleckiego Kazimierza Ryczana w 60. rocznicę urodzin*, red. K. Gurda, T. Gacia, Kielce 1999, s. 204-216.
- Wprowadzenie historyczne*, w: *Katalog duchowieństwa i parafii diecezji kieleckiej*, Kielce 1999, s. 19-50 oraz rys historyczny poszczególnych parafii, tamże, passim.
- Jubileusze w dziejach Kościoła*, PPH 1999, nr 3, s. 55-62.
- Sobalkowski Szczepan*, PSB 39, red. H. Markiewicz i in., Warszawa-Kraków 1999, s. 410-411.

2000

- Dwa tysiące lat dziejów Kościoła w ocenie historyka*, w: *Tertio millenio adveniente. U progu trzeciego tysiąclecia*, red. G. Witaszek, Lublin 2000, s. 85-103.
- Kościół na obszarze dzisiejszej diecezji kieleckiej. Zarys dziejów*, w: *Ornamenta Ecclesiae. Sztuka sakralna diecezji kieleckiej*, red. K. Myśliński i in., Kielce 2000, s. 9-14.
- Transformations des attitudes socio-religieuses des Polonais vers la fin du XIXe et au début du XXe siècle*, w: *Proceedings of the Commission Internationale d'Histoire Ecclesiastique Comparée*, Lublin 1966, cz. 4, *Eglises – Etats – Nations. A l'époque des Lumières et au XIXe siècle*, red. M. Filipowicz, Lublin 2000, s. 139-151.
- Parafia Skalmierz. Zarys dziejów*, Kielce 2000 [współautor: S.K. Olczak].
- Przedmowa*, w: W. Siarkowski, *Materiały do etnografii ludu polskiego z okolic Kielc*, wyd. L. Michalska-Bracha, K. Bracha, Kielce 2000, s. VII-VIII [współautor: W. Caban].
- Ksiądz Jan Wiśniewski 1876-1943. Życie i działalność*, Kielce 2000 [współautor: J. Fidos].

- Polscy męczennicy drugiej wojny światowej*, KPD 76 (2000), nr 2, s. 178-186; przedruk: „Ostra Brama nad Kamienną” 1999, nr 42, s. 5; nr 46, s. 5; nr 47, s. 5; nr 48, s. 4; nr 50, s. 4; przedruk: KST 4 (2005), s. 109-117.
- Jubileusze papieskie w diecezji kieleckiej 1825-2000*, KPD 76 (2000), nr 1, s. 73-79.
- Sanktuarium Świętego Krzyża w dziejach kultury narodowej*, w: *Monografia Świętokrzyskiego Parku Narodowego*, red. S. Cieśliński, A. Kowalkowski, Bodzentyn–Kraków 2000, s. 537-542.
- Dzieje parafii Włoszczowa. Stan i perspektywy badań*, w: *Powołanie i służba. Księga jubileuszowa ku czci biskupa Mieczysława Jaworskiego w 70. rocznicę urodzin*, red. K. Gurda, T. Gacia, Kielce 2000, s. 389-399.
- [Rec.:] A. J. Szeinsteke, *Kościół świętego Antoniego i klasztor Franciszkanów-Reformatów w Warszawie 1623-1987*, Kraków 1990, PrzTom 8 (2000), s. 467-475.
- Kielce, w: EK, 8, red. A. Szostek i in., Lublin 2000, kol. 1392-1396.
- Diecezja kielecka, tamże, kol. 1396-1399.
- Kiełb Bogdan Dionizy, tamże, kol. 1405.
- Wstęp, w: *Klasztor na Świętym Krzyżu w polskiej kulturze narodowej*, red. D. Olszewski, R. Gryz, Kielce 2000, s. 7-16 [współautor: R. Gryz].
- Bractwa religijne w diecezji kieleckiej w XIX wieku*, w: *Ojczyzna i wolność. Prace ofiarowane profesorowi Janowi Ziółkowi w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, red. A. Barańska, W. Matwiejczyk, E. M. Ziółek, Lublin 2000, s. 133-143.
- Śp. ksiądz Andrzej Zuberbier – kapłan i teolog, KPD 76 (2000), nr 5, s. 575-578.
- [Rec.:] K. Panuś, *Zarys historii kaznodziejstwa w Kościele katolickim*, cz. 1, *Kaznodziejstwo w Kościele powszechnym*, Kraków 1999, PPH 4 (2000), s. 249-252.

2001

- Uwarunkowania historyczne Polskiego Narodowego Kościoła Katolickiego*, w: *Biskup Franciszek Hodur (1866-1953). Życie – dokonania – znaczenie. Materiały Seminarium Naukowego, Olsztyn 1-2 III 2000*, red. J. Jezierski, Olsztyn 2001, s. 27-33.
- Parafia w epoce przedrozbiorowej*, w: *Parafia Chmielnik. Zarys dziejów*, red. S. Rogala, Kielce 2001, s. 11-63.
- Możne rody*, tamże, s. 213-218.
- Organizacja terytorialna kościoła w regionie świętokrzyskim*, w: *Region świętokrzyski. Mīt czy rzeczywistość? Materiały Konferencji Naukowej*, Kielce 23 maja 2001, red. J. Wijaczka, Kielce 2001, s. 72-84.

- Historia kostomłockiej parafii*, w: *W miedzianogórskiej gminie. Monografia historyczno-gospodarcza gminy Miedziana Góra*, red. E. Kosik, R.A. Żelazny, Kielce 2001, s. 101-105.
- Zakonne vedemecum*, [rec.:] M. Daniluk, *Encyklopedia instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego. Pojęcia, terminy, instytucje, dokumenty, czasopisma*, Lublin 2000, „Znak” 53 (2001), nr 7, s. 161-162.
- Dyskusja panelowa*, w: *Prymas kardynał Wyszyński – świadek Ewangelii i tradycji narodowych. Materiały Sesji Naukowej w Wyższym Seminarium Duchownym w Kielcach 19 maja 2001 r.*, red. K. Gurda, T. Gacia, Kielce 2001, s. 128-150.
- Organizacja parafialna kościołów chrześcijańskich w II Rzeczypospolitej (1918-1939)*, RH 48 (2001), z. 2, s. 335-344.
- Błogosławiony ks. Józef Pawłowski. Męczennicy 1939-1945*, Włocławek 2001.
- Sotkiewicz Antoni Franciszek Ksawery*, PSB 40, red. H. Markiewicz i in. Warszawa–Kraków 2000-2001, s. 620-622.

2002

- Dziesięć wydarzeń, które wstrząsnęły Kościołem XX wieku*, Poznań 2002.
- Wstęp*, w: *Parafie gminy Pierzchnica. Zarys dziejów*, red. D. Olszewski, Kielce 2002, s. 5-9.
- Życie religijne w diecezji kieleckiej po drugiej wojnie światowej. Wstępna interpretacja źródeł*, w: *Religie, edukacja, kultura. Księga pamiątkowa dedykowana profesorowi Stanisławowi Litakowi*, red. M. Surdecki, Lublin 2002, s. 287-299.
- Nauczanie liturgiki w kieleckim seminarium w XIX wieku*, w: *Ante Deum stantes*, red. S. Koperek, R. Tyrała, Kraków 2002, s. 181-188.
- Środowisko teologiczne seminarium kieleckiego. Ewolucja historyczna*, w: *Kultura teologiczna Seminarium Duchownego w Kielcach w latach 1727-2002. Księga jubileuszowa*, red. D. Olszewski, R. Kuligowski, K. Gurda, Kielce 2002, s. 19-72.
- Wstęp*, w: *Bibliografia piśmiennictwa profesorów kieleckiego seminarium 1727-2001*, oprac. D. Krześniak-Firlej, W. Firlej, A. Kaleta, Kielce 2002, s. 5-8.
- Sacrum w kulturze*, w: *Sacrum. Ekslibrisy i małe formy graficzne*, red. M. Maćkowska, Kielce 2002, s. 15-23.
- Tradycje kultury teologicznej w seminarium kieleckim 1727-2002*, KPD 78 (2002), nr 6, s. 424-430.
- Wyższe Seminarium Duchowne. Tradycje kultury teologicznej*, „Obecni” 5 (2002) (numer specjalny), s. 9-14.

Ojciec duchowny alumnów, w: *Ksiądz Wojciech Piwowarczyk 1902-1992. Materiały do biografii*, red. G. Karolewicz, Kielce 2002, s. 149-161.
Modernizm katolicki na tle epoki, „Znak” 55 (2002), nr 7, s. 19-44.

2003

Parafia Trójcy Świętej w Jędrzejowie na tle dekanatu, Kielce 2003 [współautor: W. Kowalski].
Historiografia diecezji kieleckiej (XIX-XX wiek), w: *Nauka i oświata a społeczności lokalne na ziemiach polskich w XIX i XX wieku. Prace ofiarowane Profesorowi Adamowi Massalskiemu w sześćdziesiątą rocznicę urodzin*, red. W. Caban przy współpracy E. Kuli i C. Jastrzębskiego, Kielce 2003, s. 39-47.
Kościół a tożsamość narodowa na ziemiach Rzeczypospolitej w XIX wieku, w: *Chrześcijaństwo w dialogu kultur na ziemiach Rzeczypospolitej. Materiały Międzynarodowego Kongresu*, Lublin, 24-26 września 2002 r., red. S. Wilk, Lublin 2003, s. 284-291.
Prymasi na stolicy gnieźnieńskiej, w: *Poczet arcybiskupów gnieźnieńskich prymasów Polski*, red. M. Bronarski, Warszawa 2003, s. 11-34.
Religijność wsi kieleckiej w XIX wieku. Wstępna interpretacja źródeł, w: *Dwór – wieś – plebania na ziemiach polskich w XIX i XX wieku. Profesorowi Mieczysławowi B. Markowskiemu w trzydziestelecie pracy naukowej*, red. W. Caban, R. Renz, M. Przeniosło, J. Gapys, Kielce 2003, s. 153-158.

2004

Badania nad religijnością Europy Zachodniej XIX wieku, KST 3 (2004), s. 97-106.
Kuliński Tomasz Teofil, EK, red. A. Szostek i in., t. 10, Lublin 2004, kol. 174.

2005

Historyczne uwarunkowania powstania diecezji kieleckiej, KST 4 (2005), s. 15-21.
Biskupi w Królestwie Polskim wobec socjalistów w latach 1905-1907, w: *Revolucja 1905-1907 w Królestwie Polskim i w Rosji*, red. M. Przeniosło, S. Wiech, Kielce 2005, s. 109-118.
Kościół katolicki a ruch ludowy na ziemiach polskich na przełomie XIX i XX wieku, w: *Wieś polska wobec wyzwań, przełomów i zagrożeń (XIX i XX wiek)*, t. 2, red. M. Przeniosło, S. Wiech, Kielce 2005, s. 9-16.
Sanktuaria diecezji kielecko-krakowskiej w pierwszej połowie XIX wieku, w: *Geografia i sacrum. Profesorowi Antoniemu Jackowskiemu w 70. rocznicę urodzin*, red. B. Domański, S. Skiba, Kraków 2005, s. 427-433.

2006

Postawy społeczno-religijne kobiet w Królestwie Polskim w drugiej połowie XIX wieku, w: *Kobiety i kultura religijna. Specyficzne cechy religijności kobiet w Polsce*, red. J. Hoff, Rzeszów 2006, s. 11-22.

Życie religijne mieszkańców Kielc w XIX wieku, w: *Kielczanie w życiu miasta i regionu w XIX i XX wieku*, red. U. Oettingen, Kielce 2006, s. 17-28.
Łosiński Augustyn, EK, t. 11, red. S. Wilk i in., Lublin 1995, kol. 513-514.
Majerczak Maciej, tamże, kol. 843-844.

2007

La vie religieuse des Polonais dans la seconde moitié du XIXe siècle, w: *La Pologne religieuse aux XIXe et XIXe siècles dans le context international. Actes du colloque tenu à l'Institut Catholique de Paris, 21-22 octobre 2004 organisé par l'Institut de l'Europe du Centre-Est de Lublin et l'Institut Catholique de Paris*, red. J. Kłoczowski, I. Goral, Warszawa-Lublin 2007, s. 65-69.

2008

Nowy podręcznik historii Kościoła w Polsce [rec.], KPD 84 (2008), nr 6, s. 670-672.

Religia i Kościół w świetle felietonów Aleksandra Świętochowskiego (1849-1938), w: *Archiva temporum testes. Źródła historyczne jako podstawa pracy badacza dziejów. Księga pamiątkowa ofiarowana profesorowi Stanisławowi Olczakowi*, red. G. Bujak, T. Nowicki, P. Siwicki, Lublin 2008, s. 394-399.

Stuczeń Stefan (1850-1928), PSB 45, red. H. Markiewicz i in. Warszawa-Kraków 2007-2008, s. 103.

2009

[Rec.]: T. Domański, *Postawy społeczno-polityczne duchowieństwa diecezji kieleckiej w latach 1864-1914*, Kielce 2008, str. 406, Kieleckie Towarzystwo Naukowe, wydawnictwo Jedność, NP 111 (2009), s. 344-346.
Muszyński Edward, EK, t. 13, red. E. Gigilewicz i in., Lublin 2009, kol. 533.

2010

Wokół kultury i życia religijnego, w: *Z perspektywy czterdziestolecia. Księga pamiątkowa Instytutu Historii Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach (1970-2010)*, red. R. Gryz, Kielce 2010, s. 55-60.

2011

Śp. ks. Czesław Pawelec. *Wspomnienie pośmiertne*, KPD 87 (2011), nr 6, s. 712-716.

2014

Seminarium duchowne i szkolnictwo średnie w osiemnastym stuleciu, w: *Kielce przez stulecia*, red. J. Główka i inni, Kielce 2014, s. 93-96.

Życie religijne w XIX wieku, tamże, s. 230-236.

Kościół kielecki w latach 1964-2010, tamże, s. 610-615.

Kultura i życie religijne społeczeństwa polskiego w XIX wieku, Lublin 2014.

BIBLIOGRAFIA PRZEDMIOTOWA KS. PROF. DANIELA OLSZEWSKIEGO
ZA LATA 1977-2015

1977

T. Wróbel, *Katalog rektorów, profesorów, ojców duchownych, prefektów*, w: *Księga jubileuszowa 1727-1977*, Kielce 1977, s. 475.

[Bibliografia D. Olszewskiego za lata 1969-1976 w:] *Wykaz publikacji książki profesorów WSD*, tamże, s. 483-484.

1982

J. Kłoczowski, *Przedmowa*, w: D. Olszewski, *Dzieje chrześcijaństwa w zarysie*, wyd. 1 Katowice 1982, s. 5-6.

1983

P. Gach, [rec.:] D. Olszewski, *Dzieje chrześcijaństwa w zarysie*, KPD 59 (1983), nr 2, s. 90-92.

E. Nocuń, *Krótką historią Kościoła*, [rec.:] Olszewski Daniel, *Dzieje chrześcijaństwa w zarysie*, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1982, ss. 296, ChS 15 (1983), nr 9 s. 94-98.

R. Strycharczuk, *Multis multum* [rec.:] Olszewski Daniel, *Dzieje chrześcijaństwa w zarysie*. Księgarnia św. Jacka, Katowice 1982, ss. 286, „Człowiek i światopogląd” 22 (1983), nr 9 s. 141-147.

J. Kłoczowski, *Przedmowa*, w: D. Olszewski, *Dzieje chrześcijaństwa w zarysie*, wyd. 2, Katowice 1983, s. 5-7.

1984

D. Olszewski, *Polska religijność XIX wieku w badaniach Instytutu Tomistycznego*, PrzTom 1 (1984), s. 249-270.

- D. Olszewski, *Kolokwium historyczne w Kielcach w dniach 15-16 listopada 1983 roku*, KPD 60 (1984), nr 1, s. 48-59.

1985

- A. Grześkowiak, Olszewski Daniel ks.: *Dzieje chrześcijaństwa w zarysie*, wyd. drugie poprawione, Katowice: Księgarnia św. Jacka 1983, 308 s. + mapy, nakł. 20.000 egz. „Studia i Dokumenty Ekumeniczne” 3 (1985), nr 2, s. 137-138.
- D. Olszewski, *Naukowe spotkanie profesorów i wykładowców historii Kościoła w Skorzeszycach (11-12.IV.1985 r.)*, KPD 61 (1985), nr 2, s. 139-142.
- S. Szymecki, *Słowo wstępne*, w: D. Olszewski, *Polska chrześcijańska. Zarys dziejów (966-1984)*, Kielce 1985 (wyd. broszurowe), s. 5.

1986

- J. Żytowiecki, [rec.:] Olszewski Daniel, *Przemiany społeczno-religijne w Królestwie Polskim w pierwszej połowie XIX wieku. Analiza środowiska diecezjalnego*, Lublin 1984, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, NP 65 (1986), s. 275-280.
- A. Szafrński, *Przedmowa*, w: D. Olszewski, *Szkice z dziejów kultury religijnej*, Katowice 1986, s. 5-6.
- Przedmowa*, w: *Księga jubileuszu stulecia diecezji kieleckiej*, Kielce 1986, s. 5-6.

1987

- J. Swastek, *Nowa synteza dziejów chrześcijaństwa wobec dotychczasowych podręczników historii Kościoła w Polsce*, CS 18-19 (1986-1987), s. 323-336.

1988

- D. Olszewski, *Diecezja kielecka. Zarys dziejów*, Kielce 1988, s. 44.
- S. Szymecki, *Słowo wstępne*, tamże, s. 3-4.

1990

- S. Szymecki, *Przedmowa*, w: *Cystersi w Polsce. W 850-lecie fundacji opactwa jędrzejowskiego*, red. D. Olszewski, Kielce 1990, s. 5-6.

1991

- J. Kłoczowski, *Wstęp*, w: D. Olszewski, *W służbie cierpiącym. Charyzmat Kazimierza Gruszczyńskiej (1848-1927)*, Niepokalanów 1991, s. 7-9.
- R. Prejs, [rec.:] Olszewski Daniel. *W służbie cierpiącym. Charyzmat Kazimierza Gruszczyńskiej (1848-1927)*, Niepokalanów 1991, StFr 6 (1994), s. 388-390.

L. Skorupa, *Wydawnictwo „Jedność”*, KPD 67 (1991), nr 2-3, s. 154-155.

1993

- D. Olszewski, *Parafia Kije – monografia historyczna*, KPD 69 (1993), nr 4, s. 375-380.
- K. Ryczan, Przedmowa, w: D. Olszewski, E. Wiśniowski, *Parafia Kije. Zarys dziejów*, Kielce 1993, s. 5.
- W. Kowalski, [rec.:] Daniel Olszewski, Eugeniusz Wiśniowski, *Parafia Kije. Zarys dziejów*, Kieleckie Towarzystwo Naukowe, Kielce 1993, s. nlb 6, 254, ryc. 81, NP 84 (1995), s. 335-338.
- G. Bujak, [rec.] Ks. Józef Gurda, *Parafia Książnice Wielkie. Zarys dziejów*, KPD 69 (1993), nr 4, s. 381-386.
- D. Olszewski, *Społeczno-kulturalna rola Kościoła katolickiego w Polsce w XIX i XX wieku. Sprawozdanie z konferencji naukowej w Kielcach*, KPD 69 (1993), nr 1, s. 47-51.
- Tenże, *Wzgórze Karczówka w historii, literaturze i ekologii (sprawozdanie z sesji popularnonaukowej w Kielcach)*, KPD 69 (1993), nr 5, s. 451-455.

1995

- W. Kowalski, [rec.:] Daniel Olszewski, Eugeniusz Wiśniowski, *Parafia Kije. Zarys dziejów*, Kieleckie Towarzystwo Naukowe, Kielce 1993, s. nlb 6, 254, ryc. 81, NP 84 (1995), s. 335-338.
- T. Pytel, P. Sławiński, [rec.:] Daniel Olszewski, Eugeniusz Wiśniowski, *Parafia Kije. Zarys dziejów*, Kielce 1993, ss. 254, KSH 13 (1995), s. 255-259.
- D. Olszewski, *Bożogrobcy miechowscy (sprawozdanie z sesji historycznej w Miechowie)*, GośćN 72 (1995) (dodatek kielecki), nr 48, s. 13.
- E. Trela-Mazur, [rec.:] *Siostry zakonne w Polsce. Słownik biograficzny*, t. 1, pod red. K. Dębowskiej, J. Kłoczowskiego, D. Olszewskiego, A. Siewierskiej, Niepokalanów 1994, SK 1995, nr 1, s. 72-74.
- G Bujak, *Bożogrobcy miechowscy. Sprawozdanie z miechowskiej sesji historycznej*, KPD 71 (1995), nr 5, s. 530-533.
- M. Przeniosło, *Sesje i konferencje historyczne w kieleckim środowisku naukowym (1993-1994)*, SK1995, nr 1, s. 75-78.
- N. Modrzejewska, *Kronika działalności Kieleckiego Towarzystwa Naukowego (II półrocze 1995 r.)*, SK 1995, nr 2, s. 73-76.

1996

- R. Prejs, [rec.:] *Siostry zakonne w Polsce. Słownik biograficzny*, red. Krystyna Dębowska, Jerzy Kłoczowski, Daniel Olszewski, Anna Siewierska, t. 1. Niepokalanów 1994, StFr 7 (1996), s. 386-389.

- J. Glemp, *Słowo wstępne*, w: D. Olszewski, *Ks. Ignacy Kłopotowski. Życie i apostołat*, Warszawa 1996, s. 7-8.
- M. Wrzosek, *Ksiądz Piotr Ściegienny. Epoka – dzieło – pokłosie*, KSH 14 (1996), s. 315-319.

1997

- J. Związek, [rec.] D. Olszewski, *Ks. Ignacy Kłopotowski. Życie i apostołat*, Warszawa 1996, ss. 296, CzST 23-24 (1995-1996), s. 415-417.
- E. Jabłońska-Deptuła Ewa, *Polska kultura religijna na wirażu wieków*, [rec.:] Olszewski Daniel, *Polska kultura religijna na przełomie XIX i XX wieku*, Instytut Wydawniczy Pax, Instytut Tomistyczny Ojców Dominikanów w Warszawie, Warszawa 1996, s. 311, „Znak” 49 (1997), nr 8, s. 142-145.

1998

- G Bujak, *Rozwój środowiska naukowego w Kościele kieleckim w latach 1993-1998*, KPD 74 (1998), nr 5, s. 403-408.
- K. Dębowska, *Historia współpracy międzyzakonnej*, w: *Historiae peritus. Księga jubileuszowa profesora Jerzego Kłoczowskiego*, cz. 2, red. H. Gap-ski, Lublin 1998, s. 157-164.
- Kieleckie Towarzystwo Naukowe (1957-1998)*, red. A. Massalski, Kielce 1998, s. 114, 119, 148-149, 157.

1999

- B. Grott, [rec.:] Daniel Olszewski, *Dzieje chrześcijaństwa w zarysie*, wyd. 3 Kraków 1999, ss. 408, KSH 15 (1999), s. 263-265.

2000

- S. Mijas, [wywiad] *Między Europą a zaściankiem*, ks. prof. Daniel Olszewski, *ani polonocentryzm, ani ksenofobia*, „Ikar” 8 (2000), nr 12, s. 2-3. *Od Wydawnictwa*, w: J. Fidos, D. Olszewski, *Ksiądz Jan Wiśniewski 1876-1943. Życie i działalność*, Kielce 2000, s.7-8.

2001

- R. Gryz, *Klasztor na Świętym Krzyżu w polskiej kulturze narodowej*, Kielce 15-16 III 2000, MWP 2 (2001), s. 201-205.
- R. Ozga, *Symbol wiary i kultury*, [rec.:] *Klasztor na św. Krzyżu w polskiej kulturze narodowej*, pod red. D. Olszewskiego i R. Gryza, Kielce 2000, „Obecni” 1 (2001), s. 87-89.

2002

- Z. Judycki, J. Siwek, *Kto jest kim w Kielcach. Informator biograficzny*, t. 1, Toruń 2002, s. 122-123.
- [Bibliografia D. Olszewskiego za lata 1969-2001 w:] *Bibliografia piśmiennictwa profesorów Seminarium Kieleckiego 1727-2001. Księga jubileuszowa*, opracowali D. Krześniak-Firlej, W. Firlej, A. Kaleta, Kielce 2002, s. 347-365.
- Ozga, *Czas próby, czas nadziei*, [rec.:] Daniel Olszewski, *Dziesięć wydażeń, które wstrząsnęły Kościołem XX wieku*, Poznań 2002, „Obecni” 2 (2002), s. 118-119.
- D. Olszewski, *Środowisko teologiczne seminarium kieleckiego. Ewolucja historyczna*, w: *Kultura teologiczna Seminarium Duchownego w Kielcach w latach 1727-2002. Księga jubileuszowa*, red. D. Olszewski, R. Kuligowski, K. Gurda, Kielce 2002, s. 19-72.
- A. Kaleta, *Piśmiennictwo księży profesorów Seminarium Kieleckiego. Zarys problematyki*, tamże, s. 455-456.
- H. Witczyk, *Intensywny rozwój myśli teologicznej Seminarium Duchownego w Kielcach (1981-2002). Książka na jubileusz*, Kielce 2002, s. 26-28.
- M. Nowak, *Region świętokrzyski. Mit czy rzeczywistość?* Kielce 23 maja 2001 roku, MWP 3 (2002), s. 359-365.

2003

- J. Piątek, *10 lat Świętokrzyskiego Instytutu Teologicznego w Kielcach przy Wydziale Teologii KUL*, Kielce 2003, s. 29, 53, 55, 61, 73, 74.

2004

- Bibliografia publikacji księdza profesora Daniela Olszewskiego za lata 1969-2003*, opracował J. Pielas, AH 6 (2004), s. 13-33.
- A. Massalski, *Ksiądz Profesor Daniel Olszewski*, tamże, s. 9-12.
- E. Wiśniowski, *Parafie w średniowiecznej Polsce*, Lublin 2004, s. 4.
- S. Litak, *Parafie w Rzeczypospolitej w XVI-XVIII wieku. Struktura, funkcje społeczno-religijne i edukacyjne*, Lublin 2004, s. nlb 4.

2007

- Z. Judycki, J. Siwek, *Świętokrzyskie biografie. Słownik biograficzny – kto jest kim w województwie świętokrzyskim*, t. 1, Kielce 2007, s. 248-249.

2009

- J. Łukomski, *Zarys historii Duszpasterstwa Akademickiego w Kielcach (1964-1999)*, w: *Trudne drogi. Wspomnienia młodzieży Duszpasterstwa*

Akademickiego w Kielcach jako świadectwo postaw religijno-patriotycznych (1964-1994), Kielce 2009, s. 18.

2010

- D. Olszewski, *Wokół kultury i życia religijnego*, w: *Z perspektywy czterdziestolecia. Księga pamiątkowa Instytutu Historii Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach (1970-2010)*, red. R. Gryz, Kielce 2010, s. 55-60.
- J. Kłoczowski, *Wspólnoty zakonne średniowiecznej Polsce*, Lublin 2010, s. 4.
- M. Borkowska, *Zakonny żeńskie w Polsce w epoce nowożytnej*, Lublin 2010, s. nlb 4.

2012

- A. Kwaśniewski, *Diecezja Kielecka [1989-2011]*, w: *Progrediamur oportet in spe. 20-lecie bulli Jana Pawła II „Totus tuus Poloniae populus”*. Księga jubileuszowa dedykowana Jego Ekscelencji Arcybiskupowi Józefowi Kowalczykowi Metropolicie Gnieźnieńskiemu Prymasowi Polski z okazji złotego jubileuszu kapłaństwa, Warszawa 2012, s. 254.

2013

- T. Stolarski, *Znani i nieznani ziemi jędrzejowskiej II*, Słupia Jędrzejowska-Włoszczowa, 2013, s. 466-469.
- K. Dobrowolska, *Kościół kielecki w czasie próby – promocja książki ks. dr. Gocela*, „Niedziela”, 56 (2013), nr 2, (włładka kielecka), s. III.

2014

- J. Kłoczowski, *Przedmowa*, w: D. Olszewski, *Kultura i życie religijne społeczeństwa polskiego w XIX wieku*, Lublin 2014, s. 1-3.
- A. Kwaśniewski, *Geneza i program Studium Historii Diecezji Kieleckiej*, KST 13 (2014), s. 182-184.

2015

- A. Dziarmaga, *Pożegnanie ks. prof. Daniela Olszewskiego*, „Niedziela” 58 (2015), nr 9, (włładka kielecka), s. I, III.
- A. Dziarmaga, *Bogu niech będą dzięki za jego życie* [wywiad – ks. P. Tambor, ks. A. Perz, ks. G. Stachura], „Niedziela”, 58 (2015), nr 9 (włładka kielecka), s. III.
- A. Dziarmaga, *Ks. prof. dr hab. Daniel Olszewski*, „Niedziela” 58 (2015), nr 9 (włładka kielecka), s. III.
- Kalendarium*, „Obecni” 30 (2015), s. 110-116.

P. Kardyś, *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach*, ABMK 103 (2015), s. 421-426.

WYKAZ SKRÓTÓW

ABMK	– „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”
AH	– „Almanach Historyczny”
ACr	– „Analecta Cracoviensia”
AK	– „Ateneum Kapłańskie”
ChS	– „Chrześcijanin w Świecie”
CS	– „Colloquium Salutis”
CzST	– „Częstochowskie Studia Teologiczne”
EK	– Encyklopedia katolicka
GKiel	– „Gazeta Kielecka”
GośCN	– „Gość Niedzielny”
KH	– „Kwartalnik Historyczny”
SK	– „Studia Kieleckie. Seria historyczna”
KPD	– „Kielecki Przegląd Diecezjalny”
KSH	– „Kieleckie Studia Historyczne”
KST	– „Kieleckie Studia Teologiczne”
MWP	– „Między Wisłą a Pilicą. Studia i Materiały Historyczne”
NP	– „Nasza Przeszłość”. Z dziejów Kościoła i kultury katolickiej w Polsce
NPiel	– „Nasz Pielgrzym” (czasopismo wydawane z okazji pielgrzymki Jana Pawła II do Kielc)
PK	– „Prawo Kanoniczne”
PKat	– „Przegląd Katolicki”
PPH	– „Przegląd Pastoralno-Homiletyczny”
PSB	– Polski Słownik Biograficzny
PrzTom	– „Przegląd Tomistyczny”
RH	– „Roczniki Humanistyczne”
RHE	– „Revue d’histoire Ecclésiastique”
RTK	– „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne”
RŚw	– „Rocznik Świętokrzyski”

StFr	– „Studia Franciszkańskie”
SPTK	– Słownik polskich teologów katolickich
ST ¹	– Słownik teologiczny, t. 1-2, red. A. Zuberbier, Katowice 1985-1989
ST ²	– Słownik teologiczny, red. A. Zuberbier, Katowice 1998 (wyd. 2 poszerz.)
StCl	– „Studia Claromontana”
SK	– „Studia Kieleckie”
SP	– „Studia Płockie”
STV	– „Studia Theologica Varsaviensia”
„Summarium”	– „Summarium. Sprawozdania Towarzystwa Naukowego KUL”
TPow	– „Tygodnik Powszechny”
WA	– „Współczesna Ambona”
WDr	– „W drodze”
ZCz	– „Znaki Czasu”
ZNKUL	– „Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego”